

Granskning av kvalitetssäkring av HVB-hem och familjehem för placerade barn

Rapportutkast

Kumla kommun

KPMG AB

2021-10-01

Antal sidor 14

Kumla kommun

Granskning av kvalitetssäkring av HVB-hem och familjehem för placerade barn

2021-10-01

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	2
2	Inledning/bakgrund	3
2.1	Syfte, revisionsfråga och avgränsning	3
2.2	Avgränsning	4
2.3	Revisionskriterier	4
2.4	Ansvarig nämnd/styrelse	4
2.5	Metod	4
2.6	Lagar som styr kvalitetssäkring av HVB-hem och familjehem	4
3	Resultat av granskningen	8
3.1	Placeringar	8
3.2	Utredning och uppföljning av familjehem	9
3.3	Uppföljning av kommunens egna HVB	10
3.4	Upphandling av HVB-hem och konsulentstödda familjehem	10
3.5	Jämförelse kostnadsutveckling	11
4	Slutsats och rekommendationer	13

1 Sammanfattning

Vi har av Kumla kommuns revisorer fått i uppdrag att granska kommunens kvalitetssäkring av HVB-hem och familjehem för placerade barn. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2021.

Syftet med granskningen är att belysa och bedöma huruvida socialnämnden har ändamålsenliga arbetsformer för att säkerställa god kvalitet i de HVB-hem och familjehem som nyttjas för placering av barn och ungdomar.

Vår sammanfattande bedömning utifrån granskningens syfte är att de rutiner som finns avseende att rekrytera och utreda familjehem, att erbjuda dem utbildning samt att säkerställa att de bedriver en vård som håller god kvalitet kan anses vara tillräckliga.

Kommunens nyttjandegrad av upphandlade HVB och konsulentstödda familjehem är i relation med andra kommuner i dagsläget relativt lågt, och därmed kan den kontroll som genomförs i dagsläget möjligen anses tillräcklig. Vi ser dock att det saknas rutiner för att överföra information om upplevd kvalitet från verksamheten till upphandlingsansvarig och rutiner för att säkerställa att avtalsuppföljning sker. Vi anser därmed att om kommunen ökar sitt nyttjande bör rutiner för uppföljning av kvalitet och avtalstrohet avseende upphandlade HVB och konsulentstödda familjehem utformas. Vi menar att det inte går att hänvisa till samarbetet med andra kommuner när det gäller ansvar för uppföljningen.

Kommunen har startat upp en helt ny egen HVB-verksamheten. Även inom den egna verksamheten behöver det finnas en struktur för hur man arbetar med kvalitetsfrågor. De processer och rutiner som behövs för att säkra verksamhetens kvalitet ska identifieras, beskrivas och fastställas. För kostnadskontrollen är det av vikt att det är möjligt att göra kostnadsjämförelser med köpt verksamhet.

Utifrån vår bedömning och slutsats rekommenderar vi socialnämnden att:

- Tillse att det finns rutiner för att säkerställa kvalitet i externa HVB och konsulentstödda familjehem
- Utforma rutin för att överföra information om kvalitetsbrister till upphandlingsansvarig
- Tillse att det finns rutiner för att beräkna kostnader av den egna HVB-verksamheten som är möjliga att göra jämförelser med köpt verksamhet
- Tillse att det finns rutiner för att säkerställa kvalitet i den egna HVB-verksamheten

2 Inledning/bakgrund

Vi har av Kumla kommuns revisorer fått i uppdrag att granska kommunens kvalitetssäkring av HVB-hem och familjehem för placerade barn. Revisorerna har i revisionsplaneringen för 2021 bedömt att det finns risker kopplade till kommunens uppföljning och säkerställande av kvalitet inom HVB-hem och familjehem för barn och ungdomar.

Enligt Socialtjänstlagen ska kommunen sörja för att barn och ungdomar som riskerar att utvecklas ogynnsamt, får det skydd och stöd som de behöver. Där så är möjligt ska detta ske i samförstånd med den unge och dennes föräldrar, men i vissa fall kan tvångsåtgärder vara nödvändiga, där lagen om vård av unga, LVU, blir tillämplig.

På senare tid har institutionsvården börjat ifrågasättas. Forskning visar på att institutionsvårdens effekter i genomsnitt är begränsade och att många placeringar måste avbrytas i förtid. I dag ses institutionsplacering av många som en sista utväg när inga andra insatser hjälper. Härigenom är det av stor vikt att kommunen har underbyggda rutiner och arbetsmetoder som säkerställer samt garanterar en god kvalitet i de institutioner som nyttjas för placeringar.

De flesta av de barn och ungdomar som placeras på hem för vård eller boende (HVB) idag placeras hos privata, enskilda utförare. Kommunerna som gör placeringarna, ansvarar för att kvaliteten i verksamheten är god. De medel kommunerna har till förfogande för att ställa krav på verksamhetens kvalitet är främst upphandling och uppföljning. Det är vid upphandlingstillfället kommunen formulerar de krav som ställs på HVB-hemmet både rörande innehållet i verksamheten och i kraven på utförarens företag.

2.1 Syfte, revisionsfråga och avgränsning

Granskningen syftar till att belysa och bedöma huruvida socialnämnden har ändamålsenliga arbetsformer för att säkerställa god kvalitet i de HVB-hem och familjehem som nyttjas för placering av barn och ungdomar. Granskningen avser att belysa samt besvara följande:

- Har socialnämnden en ändamålsenlig organisation för upphandling och rekrytering av HVB-hem och familjehem? (Vilka krav ställs? Är dessa tillräckliga?)
- I vilken utsträckning är beställaren, (socialnämnden) delaktig i utformningen av kravbild i förfrågningsunderlaget vid gemensamma ramavtalsupphandlingar?
- Finns en tillräcklig beställarkompetens i organisationen?
- Sker någon avtalsuppföljning?
- I de fall det finns ramavtal tecknade för HVB-hem, i vilken utsträckning utnyttjas dessa?

- Vilka aktiviteter genomförs och vilka krav ställs för att säkerställa en tillräcklig kvalitet hos uppdragstagarna?
- Vilket stöd ges till uppdragstagare under pågående uppdrag?
- Genomförs egenkontroller avseende uppföljning av individuella insatser för den placerade?
- Hur stora kostnader har Kumla kommun för placeringar av barn och unga?

2.2 Avgränsning

Granskningen avser placeringar aktuella under år 2021.

2.3 Revisionskriterier

Vi har bedömt om rutinerna uppfyller:

- Socialtjänstlagen, SFS 2001:453
- Socialtjänstförordningen, SFS 2001:937
- Socialstyrelsens föreskrift *Socialnämndens ansvar för barn och unga i familjehem eller hem för vård eller boende*, HSLF-FS 2019:25
- Socialstyrelsens föreskrift *Ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete*, SOSFS 2011:9
- Socialstyrelsens föreskrift *Hem för vård eller boende*, HSLF-FS 2016:55
- Kommunala mål och riktlinjer
- Träffade avtal

2.4 Ansvarig nämnd/styrelse

Granskningen avser socialnämnden.

2.5 Metod

Granskningen har genomförts genom dokumentstudier och erforderliga intervjuer/avstämningar med berörda tjänstepersoner och politiker. Därutöver har en jämförelse av data från RKA (rådet för kommunala analyser genomförts).

Rapporten är faktakontrollerad av enhetschef familjeenheten och upphandlingsansvarig.

2.6 Lagar som styr kvalitetssäkring av HVB-hem och familjehem

Socialtjänstlagen

De insatser som erbjuds inom socialtjänsten ska vara av god kvalitet. Kvaliteten i verksamheten ska systematiskt och fortlöpande utvecklas och säkras. Socialnämnden

ska se till att det finns rutiner för att förebygga, upptäcka och åtgärda risker och missförhållanden inom socialtjänstens verksamhet rörande barn och unga. (3 kap 3 § SoL)

Enligt socialtjänstlagen ska socialnämnden sörja för att den som behöver vårdas eller bo i ett annat hem än det egna tas emot i ett familjehem, hem för vård eller boende, eller stödboende. (6 kap. 1 § SoL)

Varje kommun ansvarar för att det finns tillgång till familjehem, hem för vård eller boende och stödboenden. När ett barn placeras ska det i första hand övervägas om barnet kan tas emot av någon anhörig eller annan närstående. Vad som är bäst för barnet ska alltid beaktas. (6 kap. 2 § SoL)

Ett barn får inte tas emot för stadigvarande vård och fostran i ett enskilt hem som inte tillhör någon av vårdnadshavarna utan medgivande från socialnämnden. Förhållandena i det tilltänkta familjehemmet ska utredas och socialnämnden ska tillhandahålla utbildning för familjehemmet. (6 kap. 6 § SoL)

Socialnämnden ska medverka till att placerade barn får god vård och fostran och i övrigt gynnsamma uppväxtförhållanden, verka för att de får lämplig utbildning, verka för att de får den hälso- och sjukvård som de behöver samt lämna vårdnadshavarna råd och stöd. Familjehemmet har också rätt till stöd från socialnämnden. (6 kap. 7 § SoL)

Socialnämnden ska noga följa vården av de barn och unga som vårdas i ett familjehem, jourhem, stödboende eller hem för vård eller boende. Det ska ske genom regelbundna personliga besök i det hem där barnet eller den unge vistas, enskilda samtal med barnet eller den unge, samtal med den eller dem som tagit emot barnet eller den unge i sitt hem, och genom samtal med vårdnadshavarna. Socialnämnden ska särskilt uppmärksamma barnets eller den unges hälsa, utveckling, sociala beteende, skolgång samt relationer till anhöriga och andra närstående. (6 kap. 7b § SoL)

Socialnämnden ska utse en särskild socialsekreterare som ansvarar för kontakterna med barnet eller den unge. Socialsekreteraren ska besöka barnet eller den unge regelbundet i den omfattning som är lämplig utifrån barnets eller den unges behov och önskemål. (6 kap. 7c § SoL)

Minst en gång var sjätte månad ska övervägas om vården fortfarande behövs och hur vården bör inriktas och utformas. När barnet har varit placerat i samma familjehem under tre år från det att placeringen verkställdes, ska socialnämnden särskilt överväga om det finns skäl att ansöka om överflyttning av vårdnaden. (6 kap. 8 § SoL)

Barnrättsperspektiv

När en åtgärd rör ett barn ska barnet få relevant information. Ett barn ska ges möjlighet att framföra sina åsikter i frågor som rör barnet. Om barnet inte framför sina åsikter, ska hans eller hennes inställning så långt det är möjligt klarläggas på annat sätt. Barnets åsikter och inställning ska tillmätas betydelse i förhållande till hans eller hennes ålder och mognad. (11 kap. 10 § SoL)

Kumla kommun

Granskning av kvalitetssäkring av HVB-hem och familjehem för placerade barn

2021-10-01

Socialnämndens ansvar för barn och unga i familjehem, jourhem eller hem för vård eller boende

Socialnämnden ska kartlägga och analysera behovet av familjehem och hem för vård eller boende för placeringar av barn och unga på kort och lång sikt.

Nämnden ska, med kartläggningen och analysen som utgångspunkt, planera för och vidta de åtgärder som krävs för att säkerställa tillgången till hem som kan erbjuda vård som är trygg, säker, ändamålsenlig och präglad av kontinuitet.

Socialnämnden ska samverka med andra samhällsorgan för att barn och unga i familjehem eller hem för vård eller boende ska få lämplig utbildning och sina behov av hälso- och sjukvård och tandvård tillgodosedda.

Enligt ett allmänt råd från Socialstyrelsen bör barnet eller den unge besökas av en socialsekreterare minst fyra gånger per år. Yngre barn samt barn och unga som nyligen har placerats i ett familjehem eller i ett hem för vård eller boende kan behöva tätare kontakt. (SOSFS 2012:11)

Ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete.

Den som bedriver socialtjänst ska fortlöpande bedöma om det finns risker som kan medföra brister i verksamhetens kvalitet. Riskanalys är därmed en obligatorisk del av det systematiska förbättringsarbetet. Vidare ska socialnämnden utöva egenkontroll med den frekvens och i den omfattning som krävs för att kunna säkra verksamhetens kvalitet. (SOSFS 2011:9)

Hem för vård eller boende, HVB

Med hem för vård eller boende avses ett hem inom socialtjänsten som tar emot enskilda för vård eller behandling i förening med ett boende. Om ett sådant hem drivs av ett bolag, en förening, en samfällighet, en stiftelse eller en enskild individ krävs dessutom att verksamheten bedrivs yrkesmässigt.

Verksamheten vid hem för vård eller boende ska bygga på förtroende för och samarbete med den enskilde och utformas så att vistelsen i hemmet eller boendet upplevs som meningsfull. Den enskildes integritet ska respekteras. De insatser som görs ska anpassas till den enskildes individuella behov och förutsättningar.

Verksamheten ska bedrivas i fortlöpande samarbete med den socialnämnd som har det sammanhållande ansvaret för att den enskilde får det stöd och den hjälp som han eller hon behöver.

Vid varje hem för vård eller boende och vid varje stödboende ska det finnas en person med lämplig utbildning som förestår verksamheten. Det ska också finnas sådan personal som i övrigt behövs för en ändamålsenlig verksamhet.

Den som vårdas i ett familjehem, stödboende eller hem för vård eller boende och vars skolplikt har upphört bör vid behov ges möjlighet till kompletterande undervisning och lämplig yrkesutbildning. I varje fall bör han eller hon ges möjlighet till sådan arbetsträning eller annan grundläggande yrkesutbildning som underlättar för honom eller henne att få anställning eller fortsatt yrkesutbildning. (3 kap.§§ 3, 4, 5, 5 a, och 7 Sof)

Kumla kommun

Granskning av kvalitetssäkring av HVB-hem och familjehem för placerade barn

2021-10-01

SIS-hem

Staten ansvarar för de särskilda ungdomshem som avser vård av unga (enligt 3 § LVU) som behöver stå under särskilt noggrann tillsyn, så kallade SIS-hem. Om socialnämnden har beslutat att den unge ska vistas i ett sådant hem ska Statens institutionsstyrelse anvisa den unge en plats. För vård i dessa hem får staten ta ut avgift av den kommun som begärt placeringen. (Förordning med instruktion för Statens institutionsstyrelse § 3)

I samband med inskrivningsbeslutet ska det särskilt kontrolleras att hemmet eller boendet är lämpligt med hänsyn till den enskildes behov, ålder, utveckling, utbildning och personliga förhållanden i övrigt.

När behovet av vård i hemmet eller boendet har upphört ska den som vårdas skrivas ut. Om den enskilde vårdas med stöd av LVU får han eller hon inte skrivas ut om inte socialnämnden har begärt eller medgett det. Statens institutionsstyrelse ska omgående underrätta socialnämnden när det finns anledning till utskrivning. Nämnden ska underrättas i sådan tid att det finns möjlighet att vidta eller förbereda andra behövliga insatser. (Socialtjänstförordningen kap. 3 §§ 10, 11, 14)

LOU, Lagen om offentlig upphandling

Lagen om LOU gäller för myndigheter och annan verksamhet som finansieras med allmänna medel. Dessa myndigheter är enligt lagen skyldiga att annonsera alla inköp som kommer att göras över direktupphandlingsgränsen för att intresserade företag ska beredas möjlighet att lämna anbud. De krav som ställs ska tillkännages i ett upphandlingsdokument. Myndigheter måste lämna ut upphandlingsunderlagen och utvärdera alla anbud. Utvärderingen ska ske på sakliga grunder, och får inte avvika från den utvärderingsmetod som tillkännagivits i upphandlingsdokumenten. För närvarande är direktupphandlingsgränsen ca 615 000 kr.

3 Resultat av granskningen

3.1 Placeringar

I intervjuerna beskrivs Kumla kommuns antal placeringar av barn och unga varit relativt konstanta över tid. I underlagen vi tagit del av gäller 2020-2021 visar att en ökning av antalet placeringar skett under 2020. Det framgår också att en HVB-verksamheten i egen regi har tillkommit under 2021.

2020	Jan	Feb	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec
Stödboende Endast internt	2	2	2	2	1	1	1	1	2	2	2	2
Institutionsplaceringar	0	0	1	1	0	0	0	1	1	1	1	1
Familjehemsplaceringar internt	13	13	14	16	15	15	15	16	16	17	17	18
Familjehemsplaceringar konsulent	2	2	2	2	2	3	3	3	3	3	3	3

2021	Jan	Feb	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec
Stödboende internt	4	4	4	4	4	3	2	2				
HVB internt		1	2	2	1	3	3	3				
Institutionsplaceringar	1	0	0	1	1	1	0	0				
Familjehemsplaceringar internt	21	22	22	23	22	24	26	25				
Familjehemsplaceringar konsulent	3	2	1	1	1	1	1	1				

3.1.1 Bedömning

Vi kan konstatera att antalet placeringar har ökat något under år 2021 i förhållande till 2020. Framförallt är det antalet familjehemsplaceringar som kommunen själva rekryterat och slutit avtal med som ökar. Därutöver har placeringar inom stödboende och det nystartade egna HVB-verksamheten ökat sedan 2020.

Institutionsplaceringarna ligger på en fortsatt låg nivå och vi ser en minskning av antalet konsulentstödda familjehem. Vi ser det som att kommunens strategi att använda egna familjehem har fungerat relativt väl, även om volymen ökat.

3.2 Utredning och uppföljning av familjehem

Kommunens familjeenhet ansvarar för att rekrytera, utreda, handleda och utbilda familjehem i egen regi. Rekryteringen sker främst via familjehemsbanken, sociala medier och via kontakter nu då det är inte är möjligt att ordna fysiska möten i nuläget.

I intervjuerna beskrivs att verksamheten har upparbetat en god kontakt med de familjer som kommunen har eller haft avtal med tidigare och kan därigenom ofta hitta en lämplig familj att placera i via de familjehem som verksamheten redan känner. I annat fall annonserar kommunen via den digitala hemsidan Familjehemsbanken och kan få svar där. I sista hand vänder vi oss till konsulentstöda verksamheter.

Alla familjehem erbjuds utbildningen ett hem att växa i som tagits fram av Socialstyrelsen. Genom ett samarbete inom Örebro erbjuds utbildningen via de samarbetande kommunerna, som hjälps åt att hålla i utbildningen. Utöver det så bjuder verksamheten någon gång per termin in till föreläsningar utifrån olika teman, oftast i samverkan med Hallsbergs kommun. Verksamheten erbjuder också specifika utbildande insatser riktat mot vissa familjehem utifrån situationen och det behov det specifika barnet har.

I många av placeringarna sätts också in en öppenvårdsinsats parallellt med placeringsinsatsen för att möjliggöra en hemflytt. Det betyder att även familjebehandlare är en del av stödet till familjehemmet. En individuell planering utformas till familjehemmet och ursprungsfamiljen utifrån den aktuella situationen. Detta för att ge barnet så goda förutsättningar som möjligt.

I intervjuerna beskrivs verksamheten utforma okonventionella lösningar, till exempel har verksamheten genomfört samarbetssamtal mellan biologiska föräldrar och familjehemmet för att verksamheten såg att relationen mellan familjehemmet och ursprungsfamiljen var avgörande för barnets mående. Det beskrivs ha resulterat i en lugnare situation för barnet när denne såg att de biologiska föräldrar och familjehemmet hade förtroende för varandra.

Alla familjehem har en kompetensutvecklingsplan som de upprättar tillsammans med sin familjehemssekreterare och innan pandemin erbjöds familjehemmen handledning i grupp samt enskilt. I samband med pandemin har handledningen pausats. Hur ofta handläggaren har kontakt mellan familjehem och familjehemssekreterare ser olika ut beroende på behovet. I vissa fall är det kontakt och besök flera gånger i veckan medan det i andra fall kan vara avstämningar varannan var tredje månad.

Det finns utformade rutiner för hur familjehemsplaceringen ska gå till och för hur utredningen av familjehemmet genomförs. När placeringen är genomförd sker en kontinuerlig uppföljning i varje placeringsärende på individnivå. I intervjuerna beskrivs att frekvensen i kontakten ser olika ut utifrån situationen men det är inte ovanligt med kontakt flera gånger i veckan, särskilt i inledningen av placeringen.

3.2.1 Bedömning

Socialtjänsten i varje kommun har ansvar för att rekrytera och utreda familjehem, att erbjuda dem utbildning samt säkerställa att de bedriver en vård som håller god kvalitet. Familjehemmet ska ge barnet en god vård och se till att barnet får sina behov

tillgodosedda i samverkan med socialtjänst, föräldrar och andra berörda. Enligt vår bedömning finns tillräckliga rutiner på plats.

3.3 Uppföljning av kommunens egna HVB

Kommunen har under året startat upp ett eget HVB för att möta behov av ungdomars placering i heldygnsvård. I intervjuerna beskrivs att det HVB och stödboende samplanerar verksamheten avseende personal och lokaler i så stor utsträckning som möjligt. Det har varit i gång så kort tid att det inte har gjorts någon uppföljning av kvalitet och kostnadsutveckling.

3.3.1 Bedömning

Vi har inte tagit del av någon uppföljning av verksamheten då den är så nystartad. Våra rekommendationer är att följa upp såväl kostnadsutfall utifrån dygnskostnad per placerad samt utfall av placeringen utifrån kvalitet. Det behöver finnas en struktur för hur man arbetar med kvalitetsfrågor på alla nivåer i en verksamhet. De processer och rutiner som behövs för att säkra verksamhetens kvalitet ska identifieras, beskrivas och fastställas. Oavsett om det är en extern vårdgivare eller kommunens egen regi ska den ansvariga planera, leda, kontrollera, följa upp, utvärdera och förbättra verksamheten. Det systematiska förbättringsarbetet omfattar riskanalyser, egenkontroll, utredning av rapporterade missförhållanden, hantering av inkomna klagomål och synpunkter samt förbättrande åtgärder.

3.4 Upphandling av HVB-hem och konsulentstödda familjehem

Upphandlingen av HVB-hem och konsulentstödda familjehem sker i form av ett ramavtal om fyra år. Det är upphandlingsenheten i Örebro som genomför upphandlingen genom ett samarbete mellan Örebro läns alla kommuner och kommunerna som ingår i Västra Mälardalens kommunalförbund, (Arboga, Kungsör, Köping och Surahammar).

Gällande ramavtalsupphandling genomförs genom att representanter ur IFO-chefernas nätverk utsetts att arbeta tillsammans med Örebro kommuns upphandlingsenhet. Kumla kommun har inte någon representant i upphandlingsgruppen för HVB och konsulentstödda familjehem för barn och unga. Det har ansetts allt för svårarbetat att alla kommuner ska kunna skicka var sin representant.

Upphandlingsgruppen arbetar fram en kravspecifikation inför själva upphandlingen. De som lämnat anbud och klarade kravspecifikationen besöktes och intervjuades av någon ur upphandlingsgruppen. Alla de ca 100 företag som ingår i ramavtalet har presenterat sig. I intervjuerna beskrivs svagheten i upphandlingsmodellen vara att inom upphandlingsgruppen kan medlemmarnas bedömningar av hur väl kvalitativa krav uppfylls skilja sig åt. Det i sin tur kan innebära att HVB med skiftande avseende kvalitet godkänns.

Uppföljning av avtal

Upphandlingsenheten i Kumla har inte genomfört någon egen uppföljning av avtalet eller gjort någon bedömning av kvalitet inom de verksamheter som verksamheten har

avtal med. Av kommunens upphandlingspolicy är det den upphandlande myndigheten som ska följa upp avtalstroheten. I intervjuerna beskrivs att det har tolkats som att Örebro upphandlingsenhet ansvarar för uppföljningen av avtalets efterlevnad. Örebro upphandlingsenhet har en avtalsuppföljningsenhet, men det är inte känt om någon uppföljning inom detta avtalsområde genomförts. När det upptäcks brister i någon av de upphandlade HVB-hemmen eller konsulentstödda familjehemmen så ska det rapporteras till upphandlingsansvarig vid Örebro kommuns upphandlingsenhet. Det finns dock inte någon dokumenterad rutin för hur synpunkterna ska fångas upp och hur det ska utföras, men det beskrivs som att det finns en väl utarbetad kontakt mellan upphandlingsenheten i kommunen och verksamheten. Därmed anses det i dagsläget inte finnas risk för att information om brister i de upphandlade verksamheterna inte rapporteras till upphandlingsenheten i Örebro.

Det har inte gjorts någon mätning av kommunens avtalstrohet, men i intervjuerna beskrivs att kommunen i stort sett placerar inom ramavtalet när det gäller HVB-hem och konsulentstödda familjehem. Placeringar som sker vid SIS institutioner anvisas av staten och därför går det inte att ha ett direkt inflytande över vart ett barn placeras.

3.4.1 Bedömning

Av granskningen framgår att kommunen inte har genomfört någon verksamhetsuppföljning av HVB-hem som används inom ramavtalet och att upphandlingsenheten uppfattat att det är Örebro avtalsuppföljningsenhet som ansvarar för att sådan uppföljning kommer till stånd. Kommunen använder sig av ett litet antal HVB så det kan av den anledningen anses vara förståeligt att inte någon granskning av avtalsefterlevnaden genomförts. Enligt vår generella mening är det dock viktigt att säkerställa kvalitetsuppföljning och avtalsefterlevnad med tanke på hur viktig denna typ av verksamhet är för målgruppen. Kvalitetsuppföljningen har inte bara betydelse för den aktuella placeringen utan har också en viktig funktion för framtida upphandlingar. I dagsläget finns en fungerande personlig kontakt mellan IFO och upphandlingsavdelningen som gör att information om kvalitet kommer fram till upphandlande myndighet, men vi förespråkar att en rutin för hur informationen samlas in och överförs så att det säkerställs och inte hänger på personlig kontakt.

3.5 Jämförelse kostnadsutveckling

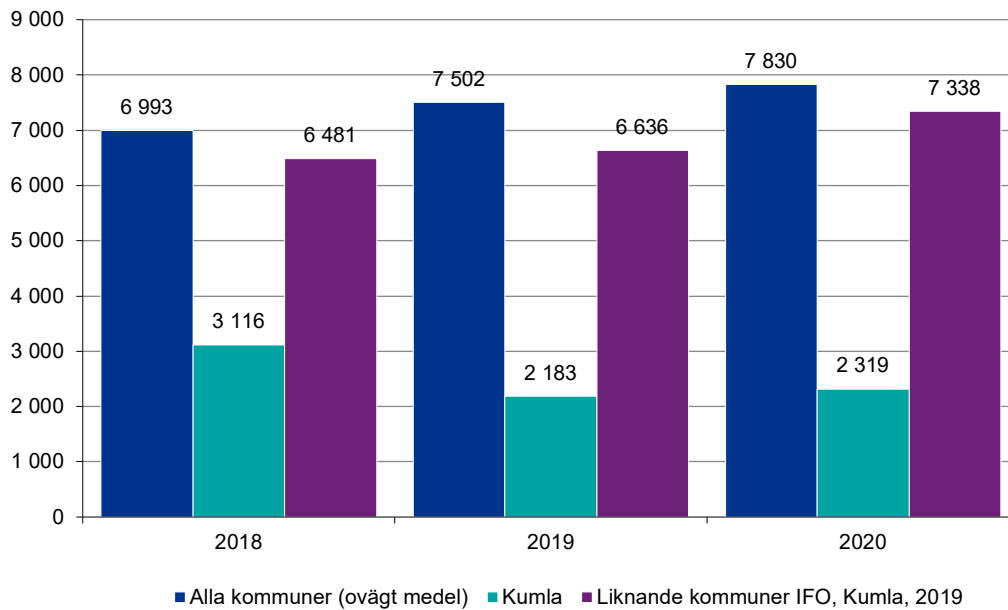
I uppdraget ingår att göra en översiktlig jämförelse över kostnadsutvecklingen för HVB- och familjehemsplaceringar i Kumla i jämförelse med andra kommuner. Jämförelsen är gjord av data via RKA, rådet för kommunala analyser, (Kolada). Vi har framförallt gjort jämförelser med kommuner som liknar Kumla utifrån struktur gällande Individ- och familjeomsorg och alla kommuner ovägt medel. De kommuner som Kumla jämförs med är följande: Hörby, Laholm, Mora, Sjöbo, Skurup, Vimmerby och Älmhult.

Kumla kommun

Granskning av kvalitetssäkring av HVB-hem och familjehem för placerade barn

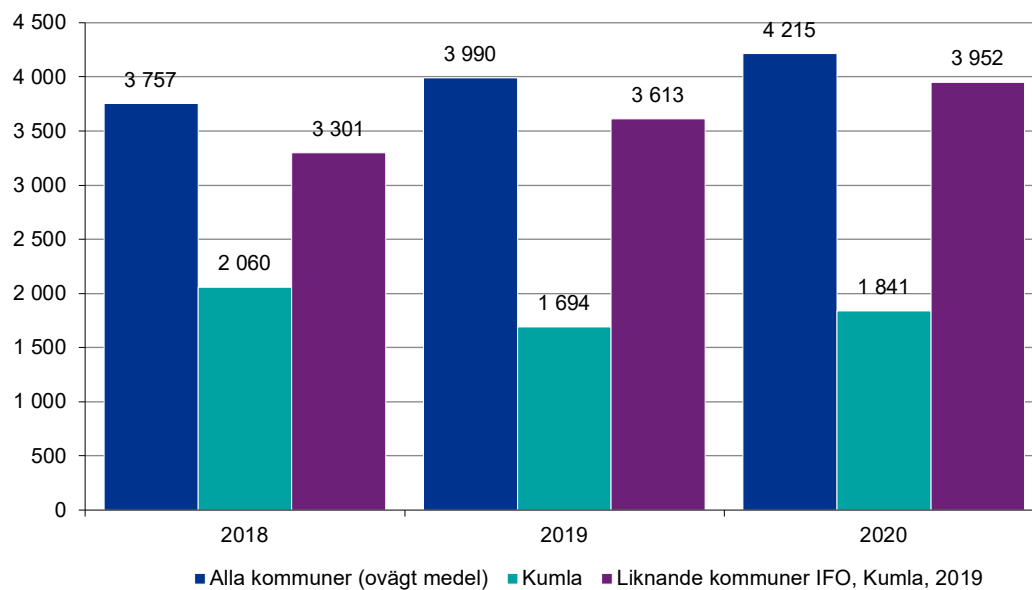
2021-10-01

Kostnad familje- och HVB-hem barn och unga, kr/inv 0-20 år

Av tabellen ovan framkommer att Kumla har betydligt lägre kostnader för HVB och familjehemsplaceringar än medelkommunen och liknande kommuner IFO för hela jämförelseperioden 2018-2020.

Kostnad familjehemsvård barn och unga, kr/inv 0-20 år

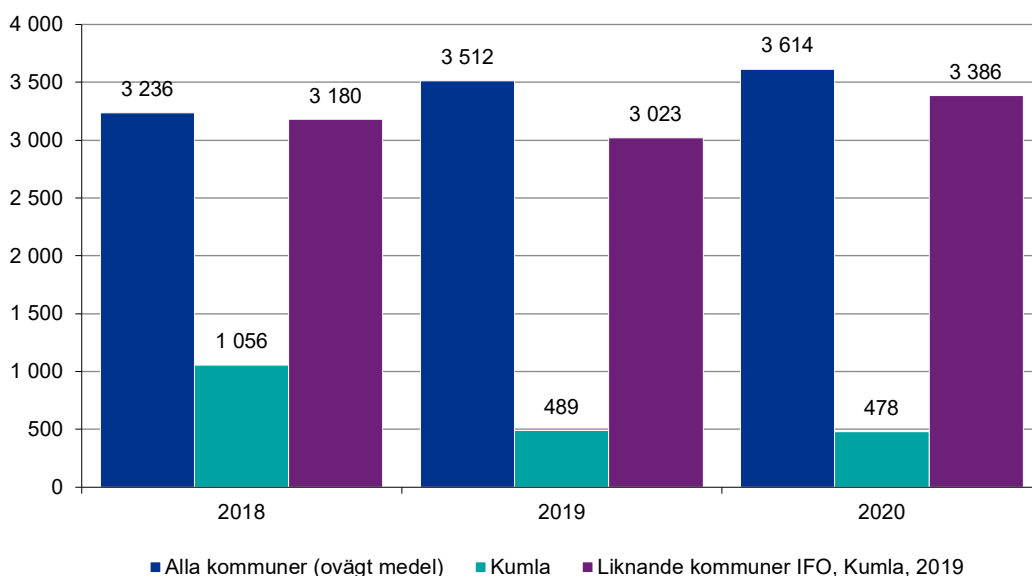
Kumla kommun

Granskning av kvalitetssäkring av HVB-hem och familjehem för placerade barn

2021-10-01

Vid jämförelse av familjehemskostnaden framkommer att Kumla har klart lägst kostnader i jämförelsegruppen och i förhållande till medelkommunen för perioden 2018-2020. Kostnaden sjunker från 2018 till 2019 men ökar något mellan 2019-2020.

Kostnad HVB-hem för barn och unga kr/inv 0-20 år

Kostnaden för HVB- placeringar är i jämförelse med medelkommunen och liknande kommuner IFO mycket låg i Kumla. Kostnaden för HVB-placeringar har minskat under hela jämförelseperioden 2018-2020.

4 Slutsats och rekommendationer

Vår sammanfattande bedömning utifrån granskningens syfte är att de rutiner som finns avseende att rekrytera och utreda familjehem, att erbjuda dem utbildning samt att säkerställa att de bedriver en vård som håller god kvalitet kan anses vara tillräckliga.

Kommunens nyttjandegrad av upphandlade HVB och konsulentstödda familjehem är i relation med andra kommuner i dagsläget relativt lågt, och därmed kan den kontroll som genomförs i dagsläget möjligen anses tillräcklig. Vi ser dock att det saknas rutiner för att överföra information om upplevd kvalitet från verksamheten till upphandlingsansvarig och rutiner för att säkerställa att avtalsuppföljning sker. Vi anser därmed att om kommunen ökar sitt nyttjande bör rutiner för uppföljning av kvalitet och avtalstrohet avseende upphandlade HVB och konsulentstödda familjehem utformas. Vi menar att det inte går att hänvisa till samarbetet med andra kommuner när det gäller ansvar för uppföljningen.

Kommunen har startat upp en helt ny egen HVB-verksamheten. Även inom den egna verksamheten behöver det finnas en struktur för hur man arbetar med kvalitetsfrågor. De processer och rutiner som behövs för att säkra verksamhetens kvalitet ska

Kumla kommun

Granskning av kvalitetssäkring av HVB-hem och familjehem för placerade barn

2021-10-01

identifieras, beskrivas och fastställas. För kostnadskontrollen är det av vikt att det är möjligt att göra kostnadsjämförelser med köpt verksamhet.

Utifrån vår bedömning och slutsats rekommenderar vi socialnämnden att:

- Tillse att det finns rutiner för uppföljning för att säkerställa kvalitet i externa HVB och konsulentstödda familjehem
- Utforma rutin för att överföra information om kvalitetsbrister till upphandlingsansvarig
- Tillse att det finns rutiner för att beräkna kostnader av den egna HVB-verksamheten som är möjliga att göra jämförelser med köpt verksamhet
- Tillse att det finns rutiner för att säkerställa kvalitet i den egna HVB-verksamheten

Datum som ovan

KPMG AB

David Bäcker
Certifierad kommunal revisor

Annelie Svensson
Kommunal revisor

Detta dokument har upprättats enbart för i dokumentet angiven uppdragsgivare och är baserat på det särskilda uppdrag som är avtalat mellan KPMG AB och uppdragsgivaren. KPMG AB tar inte ansvar för om andra än uppdragsgivaren använder dokumentet och informationen i dokumentet. Informationen i dokumentet kan bara garanteras vara aktuell vid tidpunkten för publicerandet av detta dokument. Huruvida detta dokument ska anses vara allmän handling hos mottagaren regleras i offentlighets- och sekretesslagen samt i tryckfrihetsförordningen.